

تحلیل فازی عوامل موفقیت مدیریت شهری براساس شاخص‌های شهرهای آینده

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۵/۰۸ | تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۰۸

سلیمان فیضی

دانشجوی دکتری تخصصی، گروه مدیریت، واحدامارات، دانشگاه آزاداسلامی، دبی، امارات متحده عربی.

solaiman_feyzi@yahoo.com

افسانه زمانی مقدم

دانشیار، گروه مدیریت، واحدعلوم و تحقیقات، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران.

afz810@gmail.com (نویسنده مسئول)

رضارادفر

استاد، گروه مدیریت صنعتی، واحدعلوم و تحقیقات، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران.

radfar@gmail.com

سیدعبداله امین موسوی

استادیار، گروه مدیریت صنعتی، واحدتهران مرکزی، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران.

dr.aminmousavi@gmail.com

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، تحلیل فازی عوامل موفقیت مدیریت شهری براساس شاخص‌های شهرهای آینده است. تحقیق حاضر از لحاظ هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر نوع روش، روش تحقیق توصیفی - پیمایشی، محسوب می‌گردد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل فیش برداری و پرسشنامه بود. جامعه آماری پژوهش حاضر، خبرگان حوزه مدیریت شهری هستند. از روش نمونه‌گیری هدفمند برای انتخاب افراد نمونه استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار سوپردسیژن استفاده شد. در گام نخست با مرور ادبیات موضوع و تحقیقات انجام شده تعداد زیادی شاخص از ادبیات موضوع استخراج گردید. در ادامه مدل مدیریت شهری براساس شاخص‌های شهرهای آینده با استفاده از تحلیل شبکه فازی رتبه بندی شدند. در پژوهش حاضر عوامل در شش سطح قرار گرفته‌اند. به نحوی که حقوق و قوانین و مقررات در سطح آخر و توریسم در سطح اول قرار گرفت. در ادامه پژوهش از رویکرد آینده نگارانه بهره گرفته شده است. بررسی نتایج بدست آمده از جدول فوق حقوق و قوانین و یادگیری اجتماعی و آموزش با نمره ۲۲ تأثیرگذارترین عامل گزارش شدند. همچنین توریسم با مجموع ۱۷ در بین عوامل، در اولویت اول تأثیرپذیری قرار گرفت. درجه مطلوبیت ماتریس اثرات بهینه‌شدگی ۱۰۰ درصد برخوردار بوده که حاکی از روایی بالای پرسشنامه و پاسخ‌های مربوط به آن است. براساس بردار ویژه بدست آمده: محیط زیست با وزن نرمال ۰/۳۵۸ از بیشترین اولویت برخوردار است. کالبد شهری با وزن نرمال ۰/۲۶۷ در اولویت دوم قرار دارد. حمل و نقل با وزن نرمال ۰/۲۴۱ در اولویت سوم قرار دارد. اقتصاد با وزن نرمال ۰/۱۳۴ از کمترین اولویت برخوردار است.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، شاخص‌های شهرهای آینده، تحلیل فازی

مقدمه

هزاره‌ی سوم سرآغاز تحولات فراوان و بی‌وقفه‌ای است که بازنگری و تغییر در فرایند و ساختار مدیریت شهری را الزامی می‌کند. فرایندهایی مانند جهانی‌شدن، فرایند دموکراسی‌خواهی جوامع، گرایش نظریه‌های توسعه‌ی دولت محور و گرایش به حکمرانی خوب، بحران محیط زیست و ... چالشهای شهری جهان سوم و تحولات در نظریه‌های توسعه‌ی پایدار شهر، مدیریت شهری را به یکی از اساسی‌ترین موضوعات برای اداره شهرهای آینده تبدیل کرده است (نظریان و رحیمی، ۱۳۹۰، ص ۲).

اگرچه امروزه سامانه‌های مدیریتی شهرها از حداقل ساختارهای نظام‌مند و متناسب با نیازهای امروزی شهرها برخوردارند، اما نیازهای وسیع شهروندان در همه زمینه‌ها از یکسو و سیاستهای متفاوت و گاه متضاد دستگاههای خدمات‌رسان شهری برای پاسخگویی به این نیازها از سوی دیگر، فضایی را فراهم آورده که به دلیل ناهماهنگی دستگاهها و چرخه نیمه کامل اداره شهر، اثربخشی سیاستها را به حداقل ممکن کاهش داده است (ناظمی و همکاران، ۱۳۸۸).

اینجاست که نقش مدیریت شهری در اداره شهرها اهمیتی مضاعف پیدا می‌کند. شالوده مدیریت شهری عبارت است از: بر عهده گرفتن نقشی فعال در توسعه، مدیریت و هماهنگ‌سازی منابع برای دستیابی به اهداف توسعه شهری (سعیدی، ۱۳۸۸). مدیریت شهری فراتر از ساختار و سازمان، به مجموعه نهادهای ذیربط و ذی‌نفوذ در اداره شهر و چگونگی تعاملات این عناصر با یکدیگر اشاره دارد. (کازمیان و میر عابدینی، ۱۳۹۲).

مدیریت شهری، از جمله موضوعاتی است که برای اداره شهرهای آینده نیازمند بازنگری بوده و نمی‌توان به مفهوم مرسوم آن، که بر اساس آن جایگاه و نظام خاص اداره شهر را در ذهن تداعی کند، بسنده کرد. این مفهوم از جمله حوزه‌هایی است که به شدت نیازمند آینده پژوهی است. چراکه به طور مستقیم با زندگی روزمره و سرنوشت شهروندان گره خورده است و هرگونه کوتاهی در این زمینه باعثاً موجب خسارتهای جبران ناپذیر خواهد شد (علوی و همکاران، ۱۳۹۴). از این رو شناخت چالش‌های زندگی شهری در حوزه‌های مختلف و خلق فرصتهای جدید در مدیریت شهری اجتناب‌ناپذیر است. در این زمینه می‌توان از روشهای مختلفی بهره جست. روشهایی چون مدل‌سازی، تدوین نقشه راه، دیده بانی آینده و ... (یگیتکانلار و همکاران، ۲۰۱۵).

امروزه مدیریت شهری در ایران با چالشهای مهم و مختلفی روبرو است که برخی به علت کم توجهی و

برخی نیز به علت مشکلات مالی در حال گسترش است که البته مسائل مالی خود معلول علت اول یعنی عدم پیش‌بینی درست و عدم ارائه راه حل پایدار است. در گزارش «چالش شهری» جمعیت‌شناسان جهان در طی یک نسل به میزان دو میلیارد نفر افزوده خواهد شد که نود و هشت درصد از افزایش جمعیت مزبور مربوط به کشورهای در حال توسعه خواهد بود. در چنین موقعیتی باید پرسید: ساکنان جدید این شهرها در کجا زندگی خواهند کرد؟ از کدام اراضی استفاده خواهند کرد؟ از کجا آب و انرژی خود را تأمین خواهند کرد؟ و ... (گلکارو آزادی، ۱۳۸۴، ص ۶۰). که در صورتی که روندهای نامطلوب موجود ادامه یابند، در آینده نزدیک اکثریت ساکنین جدید شهرها در سکونت‌گاههای غیر رسمی، پر ازدحام و فاقد خدمات شهری مناسب اسکان خواهند یافت. اگرچه بسیاری از آنان در محدوده قانونی شهرها خواهند زیست، لیکن احتمالاً به واسطه حکمروایی نامطلوب شهری، از حق سکونت و امنیت در سکونتگاه‌های غیر رسمی برخوردار نبوده‌اند و به ناچار جهت تأمین خدمات و دیگر نیازهای خود به بازارهای موازی و پرهزینه‌ای روی خواهند آورد که برای بسیاری، موجب کاهش بیشتر کیفیت زندگی‌شان خواهد شد (صرافی و همکاران، ۱۳۸۸، ص ۶۶).

بی‌تردید اهمیت مدیریت شهری در آینده به سبب گسترش روز افزون جمعیت بخصوص در جوامع شهری و مشکلات شهر، دوچندان خواهد بود. بطوریکه تحقیقات مرتبط با شهر و مسائل شهری را از هم اکنون به سمت امور مدیریتی شهر سوق داده است. به دلیل اهمیت بسیار زیاد مدیریت شهری در آینده، به بررسی موضوع مدیریت شهری در شهرهای آینده پرداخته شده است و هدف آن آشکارسازی اهمیت مدیریت شهری در اداره شهرهای آینده و شناسایی متغیرهای مهم در مدل مدیریت شهری می‌باشد. با توجه به کثرت عوامل و متغیرهایی که می‌توانند در ارائه یک مدل مطلوب مدیریت شهری تأثیر گذار باشند، ضروری است که مهمترین آنها از دیدگاه خبرگان و کارشناسان این حوزه برای اداره شهرهای آینده احصاء شوند.

بر این اساس اداره شهرهای آینده، یکی از چالشهای بسیار مهم پیش روی مدیریت شهری خواهد بود که تحقیق و پژوهش در ارتباط با آن بصورت یک نیاز اساسی و چالش مهم مطرح است. در این راستا محقق بر آن شد تا با ارائه مدل مدیریت شهری برای شهرهای آینده دیدگاه نسبتاً جامعی در این زمینه ارائه دهد که بتوان بر اساس آن متغیرها اثرگذار در این ارتباط را شناسایی کند. در همین

راستا سوال اصلی تحقیق حاضر اینست که مدل مطلوب مدیریت شهری بر اساس فاکتورهای شهر هوشمند برای اداره شهرهای آینده کدام است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

با افزایش تغییرات در سالهای اخیر هزاره دوم و ظهور مسائل جدید دیگر اتکا به روشهای برنامه ریزی مبتنی بر پیش بینی با توجه به ظهور رویدادهای مختلف، جوابگوی نیازهای شهرها نیست. عدم توانایی در پیش بینی دقیق مسائل ایجاد شده در شهرها متخصصین امور شهری را وادار کرده که از مفاهیم و مبانی آینده گرایی در برنامه ریزی برای شهرها استفاده کنند. ساخت شهر برای زندگی ساکنان کنونی نیست، بلکه شهرها عمدتاً به نسل های آینده تعلق دارند و برای آنها ساخته میشوند و در همین راستا است که طراحان به عنوان کارشناس آیندهگرا، ضمن تشریح سیما و حیات کنونی شهر، با توجه به کلیه دادهها و فناوریهای حاکم بر شهر، آینده آن را نیز ترسیم می کنند. عوامل فیزیکی، اقتصادی - اجتماعی موثر بر شهرها لحاظ میگردد و بر همین مبنی با نگرش آیندهگرایی می توان چشم انداز آینده شهر را ترسیم نمود.

شهرهای آینده شامل آسمان خراش ها، شبکه های حمل و نقل بسیار پیچیده و درهم تنیده، ارتباطات افقی و عمودی غیر هم سطح، وسایل پرندهای که همه جا هستند و حضور رباتها در همه جا و شبکه‌ای پیچیده از ارتباطات الکترونیک که بر همه چیز نظارت دارند. معماران و طراحان شهری دنیایی به سامان شده ای را ترسیم می کنند که بسیاری از دغدغه های کنونی انسان ها همچون ترافیک و محیط زیست را پاسخ داده است. در شهرهای آینده توجه به پایداری زیست محیطی امری ضروری است. شهرهای پایدار "شهرهایی هستند، که مردم میخواهند در آینده زندگی کنند(کته، ۲۰۱۱) شهرستانها ارائه دهنده یک محیط اجتماعی متنوع هستند که در آن فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی با هم همپوشانی دارند، جایی که جوامع در اطراف محله های متمرکز شده اند. شهرهای آینده به ارتقای سلامت شهروندان ادامه خواهند داد. آگاهی فزایندهای از توسعه های زیربنایی بر روی اکوسیستم که در نهایت رفاه شهروندان را به خطر می اندازد، نیاز به توسعه بخش های مختلف شهرهای آینده برای ارزیابی و کاهش آنها خواهد داشت. ترکیب روشها و تکنیکهای جدید به رشد و گسترش شهرها پاسخ می دهد. آینده شهرها باید از مدل جدیدی از شهر نشینی باشد که توسط انرژی های تجدید

پذیر تعریف شده باشد. شهر باید فراتر از پایداری با پیشرفت واقعی احیا شود. نه تنها صرفه جویی در منابع و کم کردن کربن، بلکه در راستای ارتقای مثبت بجای تضعیف اکوسیستم باشد(راماچاندران، ۲۰۱۳). شهرهایی که انرژی خود را از خورشید و یا سایر انرژی های تجدیدپذیر میگیرند. در این شهرها صفحه های خورشیدی همه جا هستند؛ آب این شهرها از محیط پیرامونی به دست می آید و به همان محیط پس داده می شود رشد افقی شهرها بعد از جنگ جهانی دوم تا دهه های اخیر سبب مشکلات زیست محیطی و ترافیکی زیادی شده است، این امر باعث بوجود آمدن ایده هایی در مورد شکل و فرم شهرهای آینده شد. شهری بدون کربن و سوخت فسیلی پیشنهاد گردید، که تمامی انرژی خود را از بام ساختمانها، پنجره ها، سایبانها و هر جایی که امکان نورگیری باشد، به دست میآورد، علاوه بر آن، برای انرژی صنایع و فعالیت های بسیار پیشرفته اش، نیروگاه خورشیدی مناسبی در بیرون از شهر در نظر گرفته شد. تمامی ساختار شهر بر ارتباطات الکترونیک بی سیم استوار است. تمامی تأسیسات آن به طور کاملاً هوشمند طراحی شدند. به طوری که کوچک ترین نقص در شبکه تأسیساتی، با حسگرهایی به اطلاع مسئولان شهر و مالکان خانه ها و کارگاهها رسانده میشود و در کمترین زمان رفع اشکال خواهد شد. شبکه ای از وسایل حمل و نقل خصوصی ارتباطات شهر را برعهده دارند که با رایانه و بدون راننده، ساکنان را به هر نقطه ای میرسانند. درون خانه ها با رباتها اداره میشوند. همه وسایل خانگی توانایی مهار از راه دور را دارند. همه اینها مانع از آن نیست که پیاده روی، دوچرخه سواری، تفریح و زندگی آرام شهری وجود نداشته باشد. در این شهر سبزینگی همه جا به چشم میخورد. فضاهای سبز با روشهای خودکار و رایانه‌ای اداره و آبیاری می شوند. زباله ها از مبدأ جداسازی و فشرده میشوند و با زمان بندی هوشمند جمع آوری و به محل بازیافت برده میشوند. فعالیت‌های اقتصادی این شهر، در برگیرنده کشاورزی ارگانیک و علمی است.

احد نژاد و همکاران (۱۳۹۷) به شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر شکوفایی شهری با رویکرد آینده نگاری پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از این است که کلانشهر تبریز سیستمی ناپایدار می‌باشد و در صفحه پراکندگی پنج دسته (عوامل تأثیرگذار، عوامل دو وجهی، عوامل تنظیمی، عوامل تأثیرپذیر و عوامل مستقل) قابل شناسایی هستند. در نهایت از میان ۷۸ عامل یاد شده پس از بررسی میزان و چگونگی تأثیر گذاری این عوامل بر

یکدیگر و بر وضعیت آینده کلانشهر تبریز با روشهای مستقیم و غیرمستقیم، ۱۵ عامل کلیدی (نرخ بیکاری، مرگومیر مادران، میزان سواد، امید به زندگی، مسکن بادوام، ظرفیت حمل و نقل عمومی، اشتغال زنان، مرگ و میر کودکان زیر پنج سال، ضریب جینی، نرخ فقر، مراکز فرهنگی، آلودگی هوا، خانوارهای حاشیه نشین، بیکاری جوانان و مدارس دولتی) که بیشترین نقش را در وضعیت آینده توسعه و شکوفایی کلانشهر تبریز دارند، انتخاب شدند. بابایی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی مؤلفه‌های مدیریت یکپارچه در شهر اصفهان پرداختند؛ بدین منظور، مؤلفه‌های مدیریت یکپارچه شهری شناسایی و تبیین شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد مهمترین عامل دستیابی به یکپارچگی، ایجاد مدیریت واحد شهری است. راهکارهای اصلی برای رسیدن به این امر شامل ایجاد انسجام، همپایانی، هماهنگی، دیدگاه سیستمی، تعامل در دستگاههای اجرایی متولی امور شهری و تحقق حکمرانی خوب در سطح شهر اصفهان است. علوی (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی چشم اندازسازی آینده شهر با رویکرد راهبرد توسعه شهری پرداخت. با توجه به یافته‌ها نیز چشم انداز پیشنهادی برای آینده شهر قم نیز ترسیم گردیده است، که لزوم توجه بر موقعیت مذهبی و همچنین موقعیت جغرافیایی شهر قم در سطح منطقه ای را مورد تأکید قرار می‌دهد. مضاف بر آن در پایان این پژوهش راهبرد هایی نیز برای ادامه روند توسعه شهر ارائه گردیده است. پرهیزکار و فیروزبخت (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان چشم انداز مدیریت شهری در ایران با تأکید بر توسعه پایدار شهری انجام دادند. نتایج نمایانگر این موضوع است که تغییر نظام مدیریت شهری تمرکز گرا به سوی نظام مدیریت غیر شهری متمرکز، لاجرم بایستی بر اساس رویکرد توسعه پایدار شهری باشد. نامجویان (۱۳۹۵) در پژوهش خود تاب‌آوری شهری چارچوبی الزام‌آور برای مدیریت آینده شهرها مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاکی از آن بود که به دلیل گستردگی مفهوم تاب‌آوری در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، نهادی برنامه‌ریزی و نیز کالبدی زیرساختی، مدیران شهری باید به تحلیل لایه‌های شهری در ابعاد مختلف، بهبود سطح خدمات در زمان بحران، شناخت اماکن آسیب‌پذیر در زمان بحران، تقلیل میزان خطر با افزایش استحکام و برنامه‌ریزی زیر ساخت‌ها و بهره‌گیری از مدل‌های باز یابی در کوتاهترین زمان ممکن پرداخته و با عنایت به این متغیرها و مولفه‌ها می‌توان شهرهای آینده را تاب‌آور نمود. در مقاله‌ای با عنوان «مدیریت شهری در

کشورهای در حال توسعه»، توسط رونالد مکگیل (۱۹۹۸) ضمن تبیین تعریفهای مختلف از فرآیند مدیریت شهری، بر ملاحظات توسعه شهرها در ابعاد راهبردی و عملیاتی تأکید شده است. در این پژوهش، به نقش برنامه‌ریزی و فرآیند تأمین زیرساختها، بازیگران اصل برنامه‌ریزی و مدیریت شهری برای شناسایی مدل آرمانی مدیریت شهری توجه شده است. در این پژوهش، محقق مدیریت شهری را باهدف دوگانه ای معرفی کرده که هدف اول، برنامه‌ریزی، ایجاد زیرساختها و ارائه و ارتقای خدمات شهری و هدف دوم تعریف و تجزیه و تحلیل مدیریت شهر است که آیا وی می‌تواند به لحاظ سازمانی و مالی به ایفای نقش و وظیفه خود بپردازد. در مقاله‌ای با عنوان تجزیه و تحلیل تجربی از مدیریت شهری و خدمات عمومی در شهرهای چینی توسط ینگ و همکاران^۳ (۲۰۰۵) به بررسی نمونه‌وار مدیریت شهری در برخی شهرهای کشور چین پرداخته‌اند. مطالعه تطبیقی پژوهشگران نشان داده است که در حال حاضر الگوهای متفاوت مدیریت شهری در این کشور وجود دارد. محققان در بررسی‌های خود برخی عوامل اساسی تأثیرگذار بر این شرایط را که منجر به شکل‌گیری الگوهای مختلف مدیریت شهری شده است شناسایی کرده‌اند. یگیتکنلار و همکاران^۴ (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان «در مسیر شهرهای پایدار و شکوفا: روش چندگانه‌ی ارزیابی پایداری شهری» مطرح می‌کند که مدل‌های متعدد برای ارزیابی پایداری شهری وجود دارند. که این مدل‌ها در تجزیه و تحلیل خود روی یک مقیاس خاص یعنی، خرد، میانه یا کلان تمرکز می‌کنند. که در اغلب موارد، این نتایج برای مقیاس‌های دیگر ناکافی هستند. این مقاله یک رویکرد پایداری شهری چندکمیته را از طریق ایجاد ارتباط بین دو مدل ارزیابی پایداری معرفی می‌کند.

روش شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر نوع روش، توصیفی-پیمایشی محسوب می‌گردد. جامعه آماری پژوهش حاضر در بخش مطالعات تطبیقی، شامل کتابها، رساله‌ها، پایان نامه‌ها، مقالات منتشره در پایگاه‌های اطلاعاتی و دیجیتالی، طرح‌های پژوهشی معتبر در مورد مدیریت شهری شهرهای آینده می‌باشد که محقق در صدد مطالعه آنها است. در فاز دوم نیز جامعه آماری کارشناسان و خبرگان مطلع و متخصصان حوزه مطالعات مدیریت شهری شهرهای آینده که به عنوان مشارکت کننده برای انجام مصاحبه انتخاب شدند. لذا در این پژوهش، پژوهشگر به

بعد شناسایی و استخراج شد که در جدول (۱) آورده شده است.

تعیین اولویت عوامل موفقیت مدیریت شهری براساس شاخص‌های شهرهای آینده با استفاده از تکنیک ANP در گام نخست معیارها و زیر معیارهای مطالعه شناسایی و انتخاب شد. در مجموع ۲۳ زیرمعیار شناسایی شده است. در گام نخست برای شناسایی زیرمعیارها از ادبیات پژوهش استفاده شده است. الگوی معیارها و زیرمعیارهای مدل با استفاده از تکنیک ANP در شکل ترسیم شده است.

دنبال افرادی است که تجربه مشترکی با موضوع داشته باشند، به نحوی که بتوانند مشارکت اثربخش و اعتماد پذیری را برای پژوهش ایجاد کنند.

یافته‌ها

برای دستیابی به هدف پژوهش از روش پ Fuzzy – ANP استفاده شده است به نحوی که سوپر ماتریسهای ANP تشکیل رتبه می‌شود. کلیه محاسبات نیز در نرم افزار سوپر دسیژن انجام شده است. در این بخش ابتدا بر اساس مرور ادبیات و پیشینه پژوهش ۲۳ شاخص در ۴

جدول ۱: عوامل برگرفته از مبانی نظری پژوهش

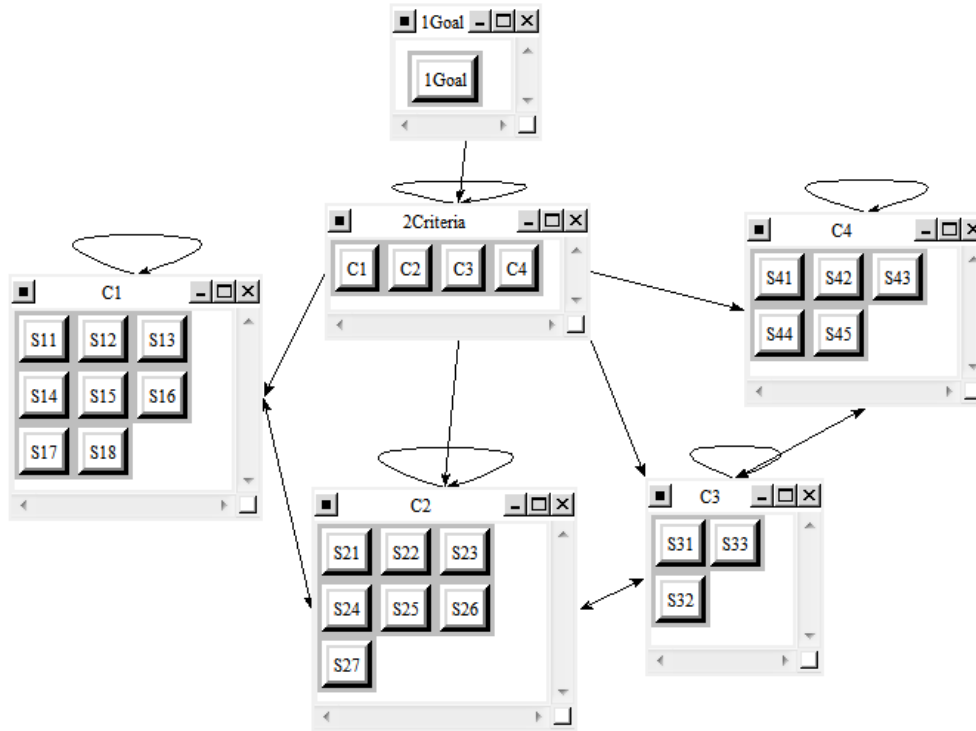
عوامل اصلی	نماد	شاخص‌ها	نماد
محیط زیست	۱C	میزان تمایل افراد جهت حفظ محیط زیست	۱۱C
		سرانه فضای سبز	۱۲C
		میزان کل انرژی مصرف شده در بخش ساختمان به ازای هر مترمربع زیربنا	۱۳C
		بهینه سازی مصرف انرژی در ساختمان با استفاده از مصالح نوین	۱۴C
		قیمت سوخت و انرژی نسبت به متوسط جهانی	۱۵C
		میزان انتشار آلاینده های هوا در سطح منطقه	۱۶C
		درصد تعداد روزهای آلوده در سال	۱۷C
		میزان مصرف انرژی تجدید پذیر به کل انرژی	۱۸C
		تعداد وسایل نقلیه عمومی که با انرژی پاک کار می کنند.	۲۱C
		میزان ایمنی سفر با دوچرخه یا به صورت پیاده	۲۲C
حمل و نقل	۲C	نسبت تعداد سفرهای غیر موتوری به کل سفرها در سطح منطقه	۲۳C
		نسبت طول مسیرهای پیاده و دوچرخه به کل معابر درون شهری	۲۴C
		وجود مرکز کنترل ترافیک آینده	۲۵C
		نرخ تصادفات (قربانی، آسیب دیده، شیء)	۲۶C
		میزان رضایت از کیفیت حمل و نقل با توجه به راحتی در سفر، هزینه سفر و ...	۲۷C
کالبد شهری	C3	میزان کم شدن سرانه مورد نیاز کاربری ها با توجه به خدمات الکترونیکی	۳۱C
		میزان تغییر در چیدمان واحدهای همسایگی	۳۲C
		تبدیل فضاهای شهری به صورت سایبرنتیک (ترکیبی از فضاهای مجازی و واقعی)	۳۳C
اقتصاد	۴C	میزان خرید الکترونیکی شهروندان	۴۱C
		میزان تولید ناخالص داخلی و خودکفایی در تولید محصولات مورد نیاز	۴۲C
		نرخ رشد مشاغل جدید و کارآفرینی	۴۳C
		میزان رضایت از خدماتی که به صورت الکترونیک ارائه می شوند	۴۴C
		نسبت معاملات الکترونیک به کل معاملات	۴۵C

به این ترتیب اولویت نهائی شاخص‌ها مشخص شده است.

برای مقایسه زوجی عناصر از مقیاس نه درجه ساعتی ۵ استفاده شده است. مقیاس نه درجه ساعتی توسط توماس ساعتی واضح تئوری تحلیل سلسله مراتبی ارائه شده است. همچنین در این مطالعه برای کمی کردن مقادیر از رویکرد فازی استفاده شده است. بنابراین طیف فازی ساعتی مورد استفاده قرار گرفته است.

در این پژوهش برای تعیین وزن معیارها و شاخص‌های مدل از تکنیک تحلیل شبکه‌ای (ANP) استفاده شده است. مراحل انجام تحلیل به صورت زیر است:

- ۱- اولویت بندی معیارهای اصلی براساس هدف از طریق مقایسه زوجی
- ۲- اولویت بندی هر یک از زیرمعیارها در خوشه مربوط به خود از طریق مقایسه زوجی
- ۳- محاسبه سوپر ماتریس اولیه، سوپر ماتریس موزون و سوپر ماتریس حد

شکل ۱: الگوی معیارها و زیرمعیارهای مدل تحقیق

جدول ۲: طیف فازی معادل مقیاس نه درجه ساعتی؛ حبیبی و همکاران، ۶، ۱۳۹۳: ۷۷

معادل فازی معکوس	معادل فازی	عبارت کلامی وضعیت مقایسه نسبت به z
(1,1,1)	(1, 1, 1)	ترجیح یکسان Preferred Equally
$(\frac{1}{3}, \frac{1}{2}, 1)$	(1, 2, 3)	بینابین
$(\frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{2})$	(2, 3, 4)	کمی مرجح Preferred moderately
$(\frac{1}{5}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3})$	(3, 4, 5)	بینابین
$(\frac{1}{6}, \frac{1}{5}, \frac{1}{4})$	(4, 5, 6)	خیلی مرجح Preferred Strongly
$(\frac{1}{7}, \frac{1}{6}, \frac{1}{5})$	(5, 6, 7)	بینابین
$(\frac{1}{8}, \frac{1}{7}, \frac{1}{6})$	(6, 7, 8)	خیلی زیاد مرجح very strongly Preferred
$(\frac{1}{9}, \frac{1}{8}, \frac{1}{7})$	(7, 8, 9)	بینابین
$(\frac{1}{9}, \frac{1}{9}, \frac{1}{9})$	(9, 9, 9)	کاملاً مرجح Extremely Preferred

(منبع در مقالهها: خورشید و ذبیحی، ۷، ۱۳۸۹: ۴۱؛ لی و همکاران، ۸، ۲۰۰۸: ۱۰۱)

بنابراین ۶ مقایسه زوجی از دیدگاه گروهی از خبرگان انجام شده است. دیدگاه خبرگان با استفاده از مقیاس فازی کمی شده است. مقیاس فازی مورد استفاده در روش فرآیند تحلیل شبکه فازی براساس جدول (۲) می‌باشد. بنابراین ده مقایسه زوجی برای معیارهای اصلی براساس دیدگاه خبرگان به صورت فازی صورت گرفته است.

۱) تعیین اولویت معیارهای اصلی براساس هدف

برای انجام تحلیل شبکه نخست معیارهای اصلی براساس هدف بصورت زوجی مقایسه شده‌اند. مقایسه زوجی بسیار ساده است و تمامی عناصر هر خوشه باید به صورت دو به دو مقایسه شوند. بنابراین اگر در یک خوشه n عنصر وجود داشته باشد $\frac{n(n-1)}{2}$ مقایسه صورت خواهد گرفت. چون چهار معیار وجود دارد بنابراین تعداد مقایسه‌های انجام شده برابر است با:

$$\frac{n(n-1)}{2} = \frac{4(4-1)}{2} = 6$$

جدول ۳: ماتریس مقایسه زوجی معیارهای اصلی

اقتصاد	کالبد شهری	حمل و نقل	محیط زیست	
(۲,۶۲, ۲,۱۹, ۱,۸۱)	(۱,۶۸, ۱,۳۷, ۱,۱۲)	(۲,۵۱, ۲,۰۳, ۱,۶۳)	(۱, ۱, ۱)	محیط زیست
(۲,۷۵, ۲,۱۹, ۱,۶۷)	(۰,۹۶, ۰,۷۵, ۰,۶۱)	(۱, ۱, ۱)	(۰,۶۲, ۰,۴۹, ۰,۴)	حمل و نقل
(۲,۳۸, ۱,۸۱, ۱,۴)	(۱, ۱, ۱)	(۱,۶۴, ۱,۳۳, ۱,۰۴)	(۰,۸۹, ۰,۷۳, ۰,۶)	کالبد شهری
(۱, ۱, ۱)	(۰,۷۱, ۰,۵۵, ۰,۴۲)	(۰,۶, ۰,۴۶, ۰,۳۶)	(۰,۵۵, ۰,۴۶, ۰,۳۸)	اقتصاد

ویژه محاسبه گردیده است. ابتدا بسط فازی هر سطر محاسبه می‌شود. هر درایه ماتریس مقایسه زوجی $\tilde{X}$ به صورت $\tilde{X}_{ij}$ نمایش داده می‌شود. بسط فازی هر سطر نیز با نماد $\tilde{S}_i$ نمایش داده شده است. بنابراین بسط فازی هر سطر به صورت زیر محاسبه خواهد شد: (رابطه ۲)

$$\tilde{S}_i = \sum_{j=1}^n x_{ij}$$

- تجمیع دیدگاه خبرگان: برای تجمیع دیدگاه خبرگان بهتر است از میانگین هندسی هر یک از سه عدد فازی مثلثی استفاده شود. (رابطه ۱)

$$F_{AGR} = \left(\prod(l), \prod(m), \prod(u) \right)$$

ماتریس مقایسه زوجی براساس میانگین هندسی فازی دیدگاه خبرگان تنظیم شده است. این ماتریس که با نماد $\tilde{X}$ نمایش داده می‌شود در جدول (۳) ارائه شده است. پس از تشکیل ماتریس مقایسه‌های زوجی بدست آمده، بردار

بنابراین بسط فازی عناصر هر سطر به صورت زیر خواهد بود:

$$\begin{aligned} \text{بسط فازی سطر ۱} &= (1, 1, 1) \oplus (1,63, 2,03, 2,51) \oplus (1,12, 1,37, 1,68) \oplus (1,81, 2,19, 2,62) = (5,55, 6,59, 7,81) \\ \text{بسط فازی سطر ۲} &= (0,4, 0,49, 0,62) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0,61, 0,75, 0,96) \oplus (1,67, 2,19, 2,75) = (3,68, 4,43, 5,33) \\ \text{بسط فازی سطر ۳} &= (0,6, 0,73, 0,89) \oplus (1,04, 1,33, 1,64) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1,4, 1,81, 2,38) = (4,04, 4,87, 5,91) \\ \text{بسط فازی سطر ۴} &= (0,38, 0,46, 0,55) \oplus (0,36, 0,46, 0,6) \oplus (0,42, 0,55, 0,71) \oplus (1, 1, 1) = (2,16, 2,47, 2,87) \end{aligned}$$

بنابراین نتایج حاصل از نرمال‌سازی مقادیر بدست آمده

$$\begin{aligned} \tilde{W}_{C1} &= (0.25, 0.36, 0.51) \\ \tilde{W}_{C2} &= (0.17, 0.24, 0.35) \\ \tilde{W}_{C3} &= (0.18, 0.27, 0.38) \\ \tilde{W}_{C4} &= (0.1, 0.13, 0.19) \end{aligned}$$

هریک از مقادیر بدست آمده وزن فازی و نرمال شده مربوط به معیارهای اصلی هستند.

فازی‌زدایی مقادیر: روش‌های متعددی مانند روش درجه امکان‌پذیری چانگ، روش مرکز سطح و روش مینکوفسکی برای فازی‌زدایی وجود دارد. در این مطالعه برای فازی‌زدایی از روش مرکز ثقل که توسط مری و جرج بوجادزیف^۹ پیشنهاد شده، استفاده شده است. (رابطه ۵)

$$x_{\max}^1 = \frac{l+m+u}{3}; \quad x_{\max}^2 = \frac{l+2m+u}{4}; \quad x_{\max}^3 = \frac{l+4m+u}{6}$$

$$\text{Crisp number} = Z^* = \max \{ x_{\max}^1, x_{\max}^2, x_{\max}^3 \}$$

قابل ذکر است اوزان محاسبه شده غیرفازی است ولی باید نرمال شود.

بنابراین بسط فازی ترجیحات

هریک از معیارهای اصلی به صورت زیر خواهد بود:

$$\begin{aligned} \sum_{j=1}^4 M_{g1}^j &= (7,81, 6,59, 5,55) \\ \sum_{j=2}^4 M_{g2}^j &= (5,33, 4,43, 3,68) \\ \sum_{j=3}^4 M_{g3}^j &= (5,91, 4,87, 4,04) \\ \sum_{j=4}^4 M_{g4}^j &= (2,87, 2,47, 2,16) \end{aligned}$$

سپس جمع فازی مجموع عناصر ستون ترجیحات محاسبه می‌شود: (رابطه ۳)

$$\sum \tilde{S}_i = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_{ij}$$

مجموع عناصر ستون ترجیحات معیارهای اصلی به صورت زیر خواهد بود:

$$\sum_{i=1}^4 \sum_{j=1}^4 M_g^j = (15.43, 18.36, 21.92)$$

برای نرمال‌سازی ترجیحات هر معیار، باید مجموع مقادیر آن معیار بر مجموع تمامی ترجیحات (عناصر ستون) تقسیم شود. چون مقادیر فازی هستند بنابراین جمع فازی هر سطر در معکوس مجموع ضرب می‌شود. معکوس مجموع باید محاسبه شود. (رابطه ۴)

$$\text{if } F = (l, m, u) \text{ then } F^{-1} = \left(\frac{1}{u}, \frac{1}{m}, \frac{1}{l} \right)$$

بنابراین براساس رابطه ۴ خواهیم داشت:

$$\left(\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n M_g^j \right)^{-1} = (0.05, 0.05, 0.06)$$

$$S_k = \sum_{i=1}^n M * \left(\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n M_g^j \right)^{-1}$$

جدول ۴: فازی زدائی اوزان نرمال محاسبه شده متغیرهای اصلی مطالعه

رتبه	Normal	Deffuzzy	X3max	X2max	X1max	Crisp
۱	۰.۳۵۸	۰.۳۷۳	۰.۳۶۶	۰.۳۶۹	۰.۳۷۳	محیط زیست
۳	۰.۲۴۱	۰.۲۵۱	۰.۲۴۶	۰.۲۴۹	۰.۲۵۱	حمل و نقل
۲	۰.۲۶۷	۰.۲۷۸	۰.۲۷۱	۰.۲۷۵	۰.۲۷۸	کالبد شهری
۴	۰.۱۳۴	۰.۱۴۰	۰.۱۳۷	۰.۱۳۸	۰.۱۴۰	اقتصاد

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام شده ۰/۰۱۸ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ می‌باشد و بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اعتماد کرد.

۲) مقایسه و تعیین اولویت زیرمعیارها

در گام دوم از تکنیک ANP زیرمعیارهای مربوط به هر معیار بصورت زوجی مقایسه شده‌اند.

جدول ۵: ماتریس مقایسه زوجی محیط زیست

S18	S17	S16	S15	S14	S13	S12	S11	
(1.71, 1.89, 2.08)	(2.64, 3.68, 4.7)	(0.57, 0.67, 0.81)	(2.83, 3.87, 4.9)	(2.75, 3.38, 3.98)	(2.46, 3.09, 3.76)	(1.4, 1.82, 2.26)	(1, 1, 1)	S11
(2.46, 3.5, 4.52)	(2.35, 2.69, 3.07)	(0.49, 0.61, 0.79)	(1.87, 2.31, 2.81)	(2.46, 3.5, 4.52)	(1.71, 1.89, 2.08)	(1, 1, 1)	(0.44, 0.55, 0.72)	S12
(2, 3, 4)	(0.93, 1.21, 1.6)	(0.7, 0.92, 1.2)	(2.23, 2.88, 3.57)	(2.81, 3.27, 3.78)	(1, 1, 1)	(0.48, 0.53, 0.58)	(0.27, 0.32, 0.41)	S13
(0.21, 0.27, 0.38)	(2.56, 3.62, 4.65)	(0.39, 0.48, 0.59)	(0.21, 0.25, 0.31)	(1, 1, 1)	(0.26, 0.31, 0.36)	(0.22, 0.29, 0.41)	(0.25, 0.3, 0.36)	S14
(0.35, 0.42, 0.54)	(0.6, 0.73, 0.87)	(0.17, 0.2, 0.25)	(1, 1, 1)	(3.25, 4.04, 4.81)	(0.28, 0.35, 0.45)	(0.36, 0.43, 0.54)	(0.2, 0.26, 0.35)	S15
(3.67, 4.75, 5.79)	(2.46, 3.5, 4.52)	(1, 1, 1)	(4, 5, 5.99)	(1.71, 2.1, 2.55)	(0.84, 1.09, 1.43)	(1.27, 1.63, 2.02)	(1.23, 1.5, 1.74)	S16
(1.52, 2.1, 2.75)	(1, 1, 1)	(0.22, 0.29, 0.41)	(1.15, 1.37, 1.66)	(0.22, 0.28, 0.39)	(0.63, 0.83, 1.07)	(0.33, 0.37, 0.43)	(0.21, 0.27, 0.38)	S17
(1, 1, 1)	(0.36, 0.48, 0.66)	(0.27, 0.21, 0.27)	(1.87, 2.37, 2.89)	(2.64, 3.68, 4.7)	(0.25, 0.33, 0.5)	(0.22, 0.29, 0.41)	(0.48, 0.53, 0.58)	S18

پس از تشکیل ماتریس مقایسه‌های زوجی بدست آمده، جمع فازی هر سطر محاسبه می‌شود. بنابراین بسط فازی ترجیحات هریک از زیرمعیارها به صورت زیر خواهد بود:

- بسط فازی سطر ۱ $(1, 1, 1) \oplus (1.4, 1.82, 2.26) \oplus (2.46, 3.09, 3.76) \oplus (2.83, 3.87, 4.9) \oplus (2.75, 3.38, 3.98) \oplus (2.46, 3.09, 3.76) \oplus (1.4, 1.82, 2.26) \oplus (1, 1, 1) = (15.36, 19.4, 23.49)$
- بسط فازی سطر ۲ $(2.35, 2.69, 3.07) \oplus (0.49, 0.61, 0.79) \oplus (1.87, 2.31, 2.81) \oplus (2.46, 3.5, 4.52) \oplus (1.71, 1.89, 2.08) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.44, 0.55, 0.72) \oplus (1, 1, 1) = (12.79, 16.05, 19.5)$
- بسط فازی سطر ۳ $(0.93, 1.21, 1.6) \oplus (0.7, 0.92, 1.2) \oplus (2.23, 2.88, 3.57) \oplus (2.81, 3.27, 3.78) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.48, 0.53, 0.58) \oplus (0.27, 0.32, 0.41) \oplus (0.93, 1.21, 1.6) \oplus (0.93, 1.21, 1.6) = (10.42, 13.13, 16.13)$
- بسط فازی سطر ۴ $(2.56, 3.62, 4.65) \oplus (0.39, 0.48, 0.59) \oplus (0.21, 0.25, 0.31) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.26, 0.31, 0.36) \oplus (0.22, 0.29, 0.41) \oplus (0.25, 0.3, 0.36) \oplus (2.56, 3.62, 4.65) \oplus (2.56, 3.62, 4.65) = (5.12, 6.5, 8.05)$
- بسط فازی سطر ۵ $(0.6, 0.73, 0.87) \oplus (0.17, 0.2, 0.25) \oplus (1, 1, 1) \oplus (3.25, 4.04, 4.81) \oplus (0.28, 0.35, 0.45) \oplus (0.36, 0.43, 0.54) \oplus (0.2, 0.26, 0.35) \oplus (0.6, 0.73, 0.87) \oplus (0.6, 0.73, 0.87) = (6.2, 7.43, 8.8)$
- بسط فازی سطر ۶ $(2.46, 3.5, 4.52) \oplus (1, 1, 1) \oplus (4, 5, 5.99) \oplus (1.71, 2.1, 2.55) \oplus (0.84, 1.09, 1.43) \oplus (1.27, 1.63, 2.02) \oplus (1.23, 1.5, 1.74) \oplus (2.46, 3.5, 4.52) \oplus (2.46, 3.5, 4.52) = (16.17, 20.56, 25.04)$
- بسط فازی سطر ۷ $(1, 1, 1) \oplus (0.36, 0.48, 0.66) \oplus (0.27, 0.21, 0.27) \oplus (1.87, 2.37, 2.89) \oplus (2.64, 3.68, 4.7) \oplus (0.25, 0.33, 0.5) \oplus (0.22, 0.29, 0.41) \oplus (0.48, 0.53, 0.58) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.36, 0.48, 0.66) \oplus (0.36, 0.48, 0.66) = (7.09, 8.88, 11.02)$

بطور خلاصه خواهیم داشت:

زیر معیارهای محیط زیست	بسط فازی	نرمال
S11	(15.36, 19.4, 23.49)	(0.12, 0.19, 0.31)
S12	(12.79, 16.05, 19.5)	(0.1, 0.16, 0.25)
S13	(10.42, 13.13, 16.13)	(0.08, 0.13, 0.21)
S14	(5.12, 6.5, 8.05)	(0.04, 0.07, 0.11)
S15	(6.2, 7.43, 8.8)	(0.05, 0.07, 0.11)
S16	(16.17, 20.56, 25.04)	(0.13, 0.21, 0.33)
S17	(5.27, 6.51, 8.08)	(0.04, 0.07, 0.11)
S18	(7.09, 8.88, 11.02)	(0.06, 0.09, 0.14)
مجموع ترجیحات	(78.42, 98.46, 120.11)	
معکوس مجموع ترجیحات	(0.008, 0.01, 0.013)	

نتایج محاسبه مقادیر فازی زدایی شده اوزان زیرمعیارهای اقتصادی در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۶: مقادیر فازی زدایی شده اوزان زیرمعیارهای محیط زیست

رتبه	Normal	Deffuzzy	X3max	X2max	X1max	Crisp
۲	۰.۱۹۶	۰.۲۰۷	۰.۲۰۱	۰.۲۰۴	۰.۲۰۷	عدم جذابیت در بازار صنعت انتخابی
۳	۰.۱۶۳	۰.۱۷۲	۰.۱۶۷	۰.۱۷۰	۰.۱۷۲	امکان ورود رقبا در صنعت خود
۴	۰.۱۳۴	۰.۱۴۱	۰.۱۳۶	۰.۱۳۹	۰.۱۴۱	بازخورد نگرفتن از مشتریان خود
۸	۰.۰۶۶	۰.۰۷۰	۰.۰۶۸	۰.۰۶۹	۰.۰۷۰	بازایابی، توزیع و فروش ضعیف
۶	۰.۰۷۵	۰.۰۷۹	۰.۰۷۷	۰.۰۷۸	۰.۰۷۹	فقدان تحقیقات بازار
۱	۰.۲۰۸	۰.۲۲۰	۰.۲۱۳	۰.۲۱۷	۰.۲۲۰	فقدان جهت‌گیری استراتژی، جایابی و محدوده
۷	۰.۰۶۷	۰.۰۷۱	۰.۰۶۸	۰.۰۶۹	۰.۰۷۱	عدم جذب شرکای کسب‌وکار
۵	۰.۰۹۱	۰.۰۹۶	۰.۰۹۳	۰.۰۹۵	۰.۰۹۶	فقدان اهداف بلندمدت

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام گرفته ۰/۰۸۳ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ بوده و بنابراین می‌توان به نتایج اطمینان کرد.

۲-۲) تعیین اولویت زیرمعیارهای حمل و نقل

ابتدا نظرات خبرگان در مقایسه زوجی هر یک از حمل و نقل گردآوری شده است. سپس این مقادیر با محاسبه میانگین فازی تجمیع شد. ماتریس مقایسه زوجی حمل و نقل در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۷: ماتریس مقایسه زوجی زیرمعیارهای کالبد شهری

S27	S26	S25	S24	S23	S22	S21	
(۳.۸۹, ۳.۲۸, ۲.۲۷)	(۲.۹۹, ۲.۴۹, ۲)	(۰.۹۳, ۰.۷۷, ۰.۶۳)	(۳.۷۹, ۳.۲۱, ۲.۶۳)	(۰.۳۱, ۰.۲۵, ۰.۲)	(۰.۹۹, ۰.۸, ۰.۶۶)	(۱, ۱, ۱)	S21
(۲.۲, ۱.۹۱, ۱.۶۳)	(۲.۴۱, ۲.۱۹, ۱.۹۳)	(۰.۸۲, ۰.۷۲, ۰.۶۳)	(۱.۲۲, ۰.۹۸, ۰.۷۸)	(۰.۹۲, ۰.۷۳, ۰.۵۹)	(۱, ۱, ۱)	(۱.۵۱, ۱.۲۶, ۱.۰۱)	S22
(۲.۱۵, ۱.۸۹, ۱.۶۵)	(۳.۰۶, ۲.۵, ۱.۹۱)	(۱.۵۳, ۱.۳۷, ۱.۲)	(۱.۱۶, ۰.۸۷, ۰.۶۹)	(۱, ۱, ۱)	(۱.۷, ۱.۳۷, ۱.۰۹)	(۴.۸۹, ۴.۰۱, ۳.۲۲)	S23
(۲.۲۶, ۱.۸۴, ۱.۴۳)	(۳.۴۶, ۲.۸۸, ۲.۳)	(۲.۵۹, ۲.۱۸, ۱.۸)	(۱, ۱, ۱)	(۱.۴۵, ۱.۱۵, ۰.۸۶)	(۱.۲۸, ۱.۰۲, ۰.۸۲)	(۰.۳۸, ۰.۳۱, ۰.۲۶)	S24
(۱.۳۶, ۱.۱, ۰.۹)	(۱.۷۸, ۱.۴۵, ۱.۱۶)	(۱, ۱, ۱)	(۰.۵۶, ۰.۴۶, ۰.۳۹)	(۰.۸۴, ۰.۷۳, ۰.۶۵)	(۱.۵۸, ۱.۴, ۱.۲۲)	(۱.۵۸, ۱.۳, ۱.۰۸)	S25
(۱.۵۲, ۱.۲۶, ۱.۰۳)	(۱, ۱, ۱)	(۰.۸۶, ۰.۶۹, ۰.۵۶)	(۰.۴۴, ۰.۳۵, ۰.۲۹)	(۰.۵۲, ۰.۴, ۰.۳۳)	(۰.۵۲, ۰.۴۶, ۰.۴۱)	(۰.۵, ۰.۴, ۰.۳۳)	S26
(۱, ۱, ۱)	(۰.۹۷, ۰.۸, ۰.۶۶)	(۱.۱۱, ۰.۹۱, ۰.۷۳)	(۰.۷, ۰.۵۴, ۰.۴۴)	(۰.۶۱, ۰.۵۳, ۰.۴۶)	(۰.۶۱, ۰.۵۲, ۰.۴۶)	(۰.۳۷, ۰.۳, ۰.۲۶)	S27

محاسبات مربوط به بسط فازی

$$\begin{aligned}
 & \text{بسط فازی سطر ۱} \quad (1, 1, 1) \oplus (0.66, 0.8, 0.99) \oplus (0.2, 0.25, 0.31) \oplus (2.63, 3.21, 3.79) \oplus (0.63, 0.77, 0.93) \oplus (2, 2.49, 2.99) \oplus (2.7, 3.28, 3.89) = (9.82, 11.8, 13.91) \\
 & \text{بسط فازی سطر ۲} \quad (1.01, 1.26, 1.51) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.59, 0.73, 0.92) \oplus (0.78, 0.98, 1.22) \oplus (0.63, 0.72, 0.82) \oplus (1.93, 2.49, 2.41) \oplus (1.63, 1.91, 2.2) = (7.58, 8.78, 10.08) \\
 & \text{بسط فازی سطر ۳} \quad (3.2, 4.01, 4.89) \oplus (1.09, 1.37, 1.7) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.69, 0.87, 1.16) \oplus (1.2, 1.37, 1.53) \oplus (1.91, 2.5, 3.06) \oplus (1.65, 1.89, 2.15) = (10.74, 13.01, 15.5)
 \end{aligned}$$

بسط فازی سطر ۴ $(0.26, 0.31, 0.38) \oplus (0.82, 1.02, 1.28) \oplus (0.86, 1.15, 1.45) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1.8, 2.18, 2.59) \oplus (2.3, 2.88, 3.46) \oplus (1.43, 1.84, 2.26) = (8.47, 10.39, 12.42)$

بسط فازی سطر ۵ $(1.08, 1.3, 1.58) \oplus (1.22, 1.4, 1.58) \oplus (0.65, 0.73, 0.84) \oplus (0.39, 0.46, 0.56) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1.16, 1.45, 1.78) \oplus (0.9, 1.1, 1.36) = (6.39, 7.44, 8.68)$

بسط فازی سطر ۶ $(0.33, 0.4, 0.5) \oplus (0.41, 0.46, 0.52) \oplus (0.33, 0.4, 0.52) \oplus (0.29, 0.35, 0.44) \oplus (0.56, 0.69, 0.86) \oplus (1, 1) \oplus (1.03, 1.26, 1.52) = (3.96, 4.55, 5.36)$

بسط فازی سطر ۷ $(0.26, 0.3, 0.37) \oplus (0.46, 0.52, 0.61) \oplus (0.46, 0.53, 0.61) \oplus (0.44, 0.54, 0.7) \oplus (0.73, 0.91, 1.1) \oplus (0.66, 0.8, 0.97) \oplus (1, 1, 1) = (4.01, 4.6, 5.37)$

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام گرفته ۰/۰۷ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ بوده و بنابراین می‌توان به نتایج اطمینان کرد.

۳-۲) تعیین اولویت زیرمعیارهای کالبد شهری

ابتدا نظرات خبرگان در مقایسه زوجی هر یک از کالبد شهری گردآوری شده است. سپس این مقادیر با محاسبه میانگین فازی تجمیع شد. ماتریس مقایسه زوجی کالبد شهری در جدول (۸) ارائه شده است.

جدول ۸: ماتریس مقایسه زوجی زیرمعیارهای حمل و نقل

S33	S32	S31	
(1.72, 1.33, 0.96)	(3.97, 3.55, 3.02)	(1, 1, 1)	S31
(1.09, 0.83, 0.64)	(1, 1, 1)	(0.33, 0.28, 0.25)	S32
(1, 1, 1)	(1.57, 1.21, 0.91)	(1.04, 0.75, 0.58)	S33

محاسبات مربوط به بسط فازی

بسط فازی سطر ۱ $(1, 1, 1) \oplus (3.02, 3.55, 3.97) \oplus (0.96, 1.33, 1.72) = (4.98, 5.88, 6.69)$

بسط فازی سطر ۲ $(0.25, 0.28, 0.33) \oplus (1, 1, 1) \oplus (0.64, 0.83, 1.09) = (1.89, 2.11, 2.43)$

بسط فازی سطر ۳ $(0.58, 0.75, 1.04) \oplus (0.91, 1.21, 1.57) \oplus (1, 1, 1) = (2.49, 2.96, 3.62)$

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام گرفته ۰/۰۶۷ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ بوده و بنابراین می‌توان به نتایج اطمینان کرد.

۴-۲) تعیین زیرمعیارهای اقتصاد

ابتدا نظرات خبرگان در مقایسه زوجی هر یک از اقتصاد گردآوری شده است. سپس این مقادیر با محاسبه میانگین فازی تجمیع شد. ماتریس مقایسه زوجی اقتصاد در جدول (۹) ارائه شده است.

جدول ۹: ماتریس مقایسه زوجی زیرمعیارهای اقتصاد

S45	S44	S43	S42	S41	
(1.78, 1.45, 1.19)	(2.04, 1.68, 1.32)	(2.22, 1.79, 1.4)	(0.85, 0.65, 0.52)	(1, 1, 1)	S41
(1.33, 1.04, 0.84)	(3.7, 3.06, 2.42)	(2.2, 1.92, 1.64)	(1, 1, 1)	(1.92, 1.53, 1.18)	S42
(1.78, 1.49, 1.25)	(2.48, 1.94, 1.52)	(1, 1, 1)	(0.61, 0.52, 0.45)	(0.71, 0.56, 0.45)	S43
(2.51, 2.07, 1.71)	(1, 1, 1)	(0.66, 0.52, 0.4)	(0.41, 0.33, 0.27)	(0.76, 0.6, 0.49)	S44
(1, 1, 1)	(0.59, 0.48, 0.39)	(0.8, 0.67, 0.56)	(1.2, 0.96, 0.75)	(0.84, 0.69, 0.56)	S45

محاسبات مربوط به بسط فازی

بسط فازی سطر ۱ $(1, 1, 1) \oplus (0.52, 0.65, 0.85) \oplus (1.4, 1.79, 2.22) \oplus (1.33, 1.68, 2.04) \oplus (1.19, 1.45, 1.78) = (5.43, 6.57, 7.88)$

بسط فازی سطر ۲ $(1.18, 1.53, 1.92) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1.64, 1.92, 2.2) \oplus (2.42, 3.06, 3.7) \oplus (0.84, 1.04, 1.33) = (7.07, 8.55, 10.15)$

بسط فازی سطر ۳ $(0.45, 0.56, 0.71) \oplus (0.45, 0.52, 0.61) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1.52, 1.94, 2.48) \oplus (1.25, 1.49, 1.78) = (4.67, 5.51, 6.58)$

بسط فازی سطر ۴ $(0.49, 0.6, 0.76) \oplus (0.27, 0.33, 0.41) \oplus (0.4, 0.52, 0.66) \oplus (1, 1, 1) \oplus (1.71, 2.07, 2.51) = (3.87, 4.51, 5.35)$

بسط فازی سطر ۵ $(0.56, 0.69, 0.84) \oplus (0.75, 0.96, 1.2) \oplus (0.56, 0.67, 0.8) \oplus (0.59, 0.48, 0.39) \oplus (1, 1, 1) = (3.46, 3.8, 4.42)$

نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام گرفته ۰/۰۷۲ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ بوده و بنابراین می‌توان به نتایج اطمینان کرد.

۶) اولویت نهائی شاخص‌ها با تکنیک FANP

- محاسبه سوپرماتریس ناموزون، سوپرماتریس موزون و سوپرماتریس حد

برای تعیین وزن نهائی، خروجی مقایسه معیارهای اصلی براساس هدف و روابط درونی میان معیارها، در یک سوپرماتریس ارائه می‌شود. به این سوپرماتریس، سوپرماتریس اولیه یا ناموزن گفته می‌شود. برای دستیابی به اولویت نهائی باید های کلی در یک سیستم با تاثیرات متقابل، بردارهای اولویت‌های داخلی (یعنی همان W های محاسبه شده) در ستون‌های مناسب یک ماتریس وارد می‌شوند. در نتیجه یک سوپر ماتریس (در واقع یک ماتریس تقسیم‌بندی شده ۱۰) که هر بخش از این ماتریس ارتباط بین یک دو خوشه در یک سیستم را نشان می‌دهد، بدست می‌آید. (زبردست، ۱۳۸۹: ۸۱) با

توجه به روابط شناسائی شده در مطالعه حاضر، سوپر ماتریس اولیه این مطالعه به صورت زیر خواهد بود:

$$W = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ W_{21} & W_{22} & 0 \\ 0 & W_{32} & I \end{bmatrix}$$

در این سوپرماتریس بردار W_{21} اهمیت هر یک از معیارهای اصلی را براساس هدف نشان می‌دهد. بردار W_{22} نشان دهنده مقایسه زوجی روابط بین معیارهای اصلی مآخوذ از خروجی تکنیک دیماتل است. بردار W_{32} نشان دهنده اهمیت هر یک از زیرمعیارها در خوشه مربوط به خود می‌باشد. درایه‌های صفر نیز گویای بی‌تأثیر بودن فاکتورها در محل تلاقی سطر و ستون بر یکدیگر است. الگوی شبکه ای مدل با استفاده از تکنیک ANP در نرم‌افزار سوپردسیژن طراحی شده است. با توجه به محاسبات انجام گرفته در گام‌های اول تا چهارم سوپرماتریس ناموزون (اولیه) بدست آمده است.

جدول ۱۰: سوپرماتریس اولیه (ناموزون)

2Criteria			1Goal		
C4	C3	C2	C1	1Goal	1Goal
0	0	0	0	0	C1
0.874	0.838	0.781	0.554	0.358	C1
0.857	0.748	0.590	0.721	0.241	C2
0.574	0.417	0.428	0.376	0.267	C3
0.628	0.761	0.697	0.603	0.134	C4
0	0	0	0.196	0	S11
0	0	0	0.163	0	S12
0	0	0	0.134	0	S13
0	0	0	0.066	0	S14
0	0	0	0.075	0	S15
0	0	0	0.208	0	S16
0	0	0	0.067	0	S17
0	0	0	0.091	0	S18
0	0	0.194	0	0	S21
0	0	0.144	0	0	S22
0	0	0.213	0	0	S23
0	0	0.172	0	0	S24
0	0	0.122	0	0	S25
0	0	0.078	0	0	S26
0	0	0.078	0	0	S27
0	0.531	0	0	0	S31
0	0.194	0	0	0	S32
0	0.275	0	0	0	S33
0.227	0	0	0	0	S41
0.294	0	0	0	0	S42
0.191	0	0	0	0	S43
0.156	0	0	0	0	S44
0.132	0	0	0	0	S45

در مرحله بعد با استفاده از مفهوم نرمال کردن، سوپرماتریس ناموزون به سوپرماتریس موزون (نرمال) تبدیل می‌شود. در سوپرماتریس موزون جمع عناصر تمامی ستون‌ها برابر با یک می‌شود.

جدول ۱۱: سوپرماتریس موزون

2Criteria				1Goal	
C4	C3	C2	C1	1Goal	
0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1Goal
0.240	0.223	0.223	0.170	0.358	C1
0.235	0.199	0.169	0.222	0.241	C2
0.158	0.111	0.122	0.115	0.267	C3
0.172	0.202	0.199	0.185	0.134	C4
0.000	0.000	0.000	0.060	0.000	S11
0.000	0.000	0.000	0.050	0.000	S12
0.000	0.000	0.000	0.041	0.000	S13
0.000	0.000	0.000	0.020	0.000	S14
0.000	0.000	0.000	0.023	0.000	S15
0.000	0.000	0.000	0.064	0.000	S16
0.000	0.000	0.000	0.021	0.000	S17
0.000	0.000	0.000	0.028	0.000	S18
0.000	0.000	0.055	0.000	0.000	S21
0.000	0.000	0.041	0.000	0.000	S22
0.000	0.000	0.061	0.000	0.000	S23
0.000	0.000	0.049	0.000	0.000	S24
0.000	0.000	0.035	0.000	0.000	S25
0.000	0.000	0.022	0.000	0.000	S26
0.000	0.000	0.022	0.000	0.000	S27
0.000	0.141	0.000	0.000	0.000	S31
0.000	0.052	0.000	0.000	0.000	S32
0.000	0.073	0.000	0.000	0.000	S33
0.062	0.000	0.000	0.000	0.000	S41
0.081	0.000	0.000	0.000	0.000	S42
0.052	0.000	0.000	0.000	0.000	S43
0.043	0.000	0.000	0.000	0.000	S44
0.036	0.000	0.000	0.000	0.000	S45

گام بعدی محاسبه سوپرماتریس حد می‌باشد. سوپرماتریس حد با توان رساندن تمامی عناصر سوپرماتریس موزون بدست می‌آید. این عمل آنقدر تکرار می‌شود تا تمامی عناصر سوپرماتریس شبیه هم شود. در این حالت تمامی درایه‌های سوپرماتریس برابر صفر خواهد بود و تنها درایه‌های مربوط به زیرمعیارها عددی می‌شود که در تمامی سطر مربوط به آن درایه تکرار می‌شود. سوپرماتریس حد محاسبه شده با نرم‌افزار سوپردسیژن به صورت زیر است:

جدول ۱۲: سوپرماتریس حد

2Criteria				1Goal	
C4	C3	C2	C1	1Goal	
0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1Goal
0.1242	0.1242	0.1242	0.1242	0.1242	C1
0.1174	0.1174	0.1174	0.1174	0.1174	C2
0.1241	0.1241	0.1241	0.1241	0.1241	C3
0.1343	0.1343	0.1343	0.1343	0.1343	C4
0.0281	0.0281	0.0281	0.0281	0.0281	S11
0.0233	0.0233	0.0233	0.0233	0.0233	S12

0.0192	0.0192	0.0192	0.0192	0.0192	S13
0.0095	0.0095	0.0095	0.0095	0.0095	S14
0.0107	0.0107	0.0107	0.0107	0.0107	S15
0.0298	0.0298	0.0298	0.0298	0.0298	S16
0.0096	0.0096	0.0096	0.0096	0.0096	S17
0.0130	0.0130	0.0130	0.0130	0.0130	S18
0.0273	0.0273	0.0273	0.0273	0.0273	S21
0.0202	0.0202	0.0202	0.0202	0.0202	S22
0.0299	0.0299	0.0299	0.0299	0.0299	S23
0.0242	0.0242	0.0242	0.0242	0.0242	S24
0.0171	0.0171	0.0171	0.0171	0.0171	S25
0.0110	0.0110	0.0110	0.0110	0.0110	S26
0.0110	0.0110	0.0110	0.0110	0.0110	S27
0.0460	0.0460	0.0460	0.0460	0.0460	S31
0.0168	0.0168	0.0168	0.0168	0.0168	S32
0.0238	0.0238	0.0238	0.0238	0.0238	S33
0.0294	0.0294	0.0294	0.0294	0.0294	S41
0.0381	0.0381	0.0381	0.0381	0.0381	S42
0.0247	0.0247	0.0247	0.0247	0.0247	S43
0.0202	0.0202	0.0202	0.0202	0.0202	S44
0.0171	0.0171	0.0171	0.0171	0.0171	S45

بنابراین اولویت نهایی معیارها به صورت زیر خواهد بود:

جدول ۱۳: وزن نهایی شاخص‌ها براساس سوپرماتریس حد

نماد	شاخص‌ها	وزن کلی	وزن نرمال	وزن ایده‌آل	رتبه
S11	میزان تمایل افراد جهت حفظ محیط زیست	۰.۰۲۸۱	۰.۰۵۶۲	۰.۶۱۰۳	۶
S12	سرانه فضای سبز	۰.۰۲۳۳	۰.۰۴۶۷	۰.۵۰۷۵	۱۱
S13	میزان کل انرژی مصرفشده در بخش ساختمان به ازای هر مترمربع زیربنا	۰.۰۱۹۲	۰.۰۳۸۴	۰.۴۱۷۲	۱۴
S14	بهینه سازی مصرف انرژی در ساختمان با استفاده از مصالح نوین	۰.۰۰۹۵	۰.۰۱۸۹	۰.۲۰۵۵	۲۳
S15	قیمت سوخت و انرژی نسبت به متوسط جهانی	۰.۰۱۰۷	۰.۰۲۱۵	۰.۲۳۳۵	۲۱
S16	میزان انتشار آلاینده های هوا در سطح منطقه	۰.۰۲۹۸	۰.۰۵۹۶	۰.۶۴۷۶	۴
S17	درصد تعداد روزهای آلوده در سال	۰.۰۰۹۶	۰.۰۱۹۲	۰.۲۰۸۶	۲۲
S18	میزان مصرف انرژی تجدید پذیر به کل انرژی	۰.۰۱۳	۰.۰۲۶۱	۰.۲۸۳۳	۱۸
S21	تعداد وسایل نقلیه عمومی که با انرژی پاک کار می کنند.	۰.۰۲۷۳	۰.۰۵۴۵	۰.۵۹۲۶	۷
S22	میزان ایمنی سفر یا دوچرخه یا به صورت پیاده	۰.۰۲۰۲	۰.۰۴۰۵	۰.۴۳۹۹	۱۲
S23	نسبت تعداد سفرهای غیر موتوری به کل سفرها در سطح منطقه	۰.۰۲۹۹	۰.۰۵۹۹	۰.۶۵۰۶	۳
S24	نسبت طول مسیرهای پیاده و دوچرخه به کل معابر درون شهری	۰.۰۲۴۲	۰.۰۴۸۳	۰.۵۲۵۴	۹
S25	وجود مرکز کنترل ترافیک آینده	۰.۰۱۷۱	۰.۰۳۴۳	۰.۳۷۲۷	۱۵
S26	نرخ تصادفات (قربانی، آسیبدیده، شیء)	۰.۰۱۱	۰.۰۲۱۹	۰.۲۳۸۳	۱۹
S27	میزان رضایت از کیفیت حمل و نقل با توجه به راحتی در سفر، هزینه سفر و ...	۰.۰۱۱	۰.۰۲۱۹	۰.۲۳۸۳	۲۰
S31	میزان کم شدن سرانه مورد نیاز کاربری ها با توجه به خدمات الکترونیکی	۰.۰۰۴۶	۰.۰۰۹۲	۱	۱
S32	میزان تغییر در چیدمان واحدهای همسایگی	۰.۰۱۶۸	۰.۰۳۳۶	۰.۳۶۵۳	۱۷
S33	تبدیل فضاهای شهری به صورت سایبرنتیک (ترکیبی از فضاهای مجازی و واقعی)	۰.۰۲۳۸	۰.۰۴۷۷	۰.۵۱۷۹	۱۰
S41	میزان خرید الکترونیکی شهروندان	۰.۰۲۹۴	۰.۰۵۸۸	۰.۶۳۸۵	۵
S42	میزان تولید ناخالص داخلی و خودکفایی در تولید محصولات مورد نیاز	۰.۰۳۸۱	۰.۰۷۶۱	۰.۸۲۷	۲
S43	نرخ رشد مشاغل جدید و کارآفرینی	۰.۰۲۴۷	۰.۰۴۹۴	۰.۵۳۷۳	۸
S44	میزان رضایت از خدماتی که به صورت الکترونیک ارائه می شوند	۰.۰۲۰۲	۰.۰۴۰۴	۰.۴۳۸۸	۱۳
S45	نسبت معاملات الکترونیک به کل معاملات	۰.۰۱۷۱	۰.۰۳۴۲	۰.۳۷۱۳	۱۶

براساس محاسبات صورت گرفته و سوپر ماتریس حد، برون داد نرم افزار سوپر دسیژن تعیین اولویت نهائی معیارها و زیر معیارها مقدور است. اولویت نهائی معیارهای اصلی با اقتباس از سوپر ماتریس حد در شکل (۲) به ترسیم درآمده است.

Name	Graphic	Ideals	Normals	Raw
S11		0.610252	0.056155	0.028077
S12		0.507505	0.046700	0.023350
S13		0.417213	0.038391	0.019196
S14		0.205493	0.018909	0.009455
S15		0.233515	0.021488	0.010744
S16		0.647614	0.059593	0.029796
S17		0.208606	0.019196	0.009598
S18		0.283331	0.026072	0.013036
S21		0.592586	0.054529	0.027265
S22		0.439858	0.040475	0.020238
S23		0.650623	0.059869	0.029935
S24		0.525386	0.048345	0.024173
S25		0.372657	0.034291	0.017146
S26		0.238256	0.021924	0.010962
S27		0.238256	0.021924	0.010962
S31		1.000000	0.092019	0.046009
S32		0.365349	0.033619	0.016809
S33		0.517891	0.047656	0.023828
S41		0.638543	0.058758	0.029379
S42		0.827012	0.076101	0.038050
S43		0.537276	0.049439	0.024720
S44		0.438823	0.040380	0.020190
S45		0.371311	0.034168	0.017084

شکل ۲: اولویت نهائی شاخص های مدل با تکنیک FANP

توان به عنوان علمی نو در جهان قلمداد نمود. با پیچیده تر شدن مسایل جامعه و با افزایش بحران ها علاقه به آینده گرایی نیز افزایش یافته است. انسانها باید با تلاشی آگاهانه به سویی حرکت کنند که نه تنها آینده را بشناسند بلکه آن را بسازند. همزمان با رشد جمعیت و پیشرفت تکنولوژی جهت بهبود زندگی مردم، شهرها نیز در سالهای آینده متعهد به تغییر می شوند. توسعه ی شهرها، در نقاط مختلف جهان در جهت گوناگون حرکت می کند همه برآوردها نشان می دهد که شهرها در سراسر جهان در سالهای آینده تغییر و رشد خواهند کرد. تحول شهری به یک عامل مهم در تغییرات اقتصادی، جمعیتی، اجتماعی، و محیطی تبدیل شده است. روند رو به رشد جمعیت، مشکلات ترافیک و انرژی گویای این است که شهرهای کنونی پاسخ گوی نیازها در آینده

بنابراین با توجه به محاسبات انجام شده وزن نهائی هریک از شاخص های مدل با تکنیک FANP محاسبه شده است. از نتایج مربوط به اوزان شاخص های شکل (۲) می توان به عنوان داشبورد مدیریت استفاده کرد. براساس خروجی تکنیک FANP می توان ملاحظه کرد زمانیکه روابط درونی متغیرهای پژوهش نیز در نظر گرفته شود میزان اهمیت و رتبه شاخص های مطالعه تغییر خواهد کرد.

نتیجه گیری

این تحقیق با هدف تحلیل فازی عوامل موفقیت مدیریت شهری براساس شاخص های شهرهای آینده انجام گرفته است. آینده گرایی از دیرباز تاکنون مسیر پرفراز و نشیبی را طی نموده است. آینده گرایی را می

نخواهند بود. اعتقاد بر این است که شهرهای آینده می‌توانند مصرف انرژی مربوط به حمل و نقل را کاهش دهند. حمل و نقل اغلب به عنوان بزرگترین بخش استفاده از انرژی در یک شهر محسوب می‌شود و بسیار مرتبط با سیاست‌های استفاده از زمین و استفاده از نسل جدید حمل و نقل می‌باشد در قرن حاضر، جمعیت رو به افزایش و زندگی شهری، همراه با مصرف بی‌رویه انرژی و آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های انسان، معضلی بزرگ در حفظ طبیعت می‌باشد. آینده‌گرایی همواره مورد توجه مهندسان و پژوهشگران بوده است که به تولید تکنولوژی و ابزارهایی برای استفاده از آن‌ها در آینده می‌پردازند. از جمله این ابزارها و تکنولوژی‌ها، مصالح هوشمند هستند. استفاده از مصالح هوشمند در معماری علاوه بر اینکه به طور غیر قابل‌تصور مقدار مصالح انرژی سرمایه‌گذاری شده در ساختمان‌ها را کاهش می‌دهد، انسان را قادر به طراحی محیط‌های ساده‌مجزا می‌سازد، که شرایط مناسب تری را در فضا برای ساکنان فراهم می‌کنند.

روند شهرنشینی در جهان نشانگر این است که تا سال ۲۰۳۰ حدود ۷۲ درصد از جمعیت جهان در شهرمقیم خواهند بود به دلیل این رشد روزافزون و عدم هماهنگی با ارزشهای اجتماعی فرهنگی اقتصادی و محیطی ضرورت برنامه‌ریزی و طراحی شهرهای آینده اجتناب‌ناپذیر می‌باشد این پژوهش با هدف بررسی مشکلات موجود در شهرنشینی و راهکارهای برنامه‌ریزی و طراحی شهرهای آینده در پی ارزیابی ویژگیها و معیارهای شهرهای آینده است

با افزایش تغییرات در سالهای اخیر هزاره دوم و ظهور مسائل جدید دیگر اتکا به روشهای برنامه‌ریزی مبتنی بر پیش‌بینی با توجه به ظهور رویدادهای مختلف، جوابگوی نیازهای شهرها نیست. عدم توانایی در پیش‌بینی دقیق مسائل ایجاد شده در شهرها متخصصین امور شهری را وادار کرده که از مفاهیم و مبانی آینده‌گرایی در برنامه‌ریزی برای شهرها استفاده کنند. ساخت شهر برای زندگی ساکنان کنونی نیست، بلکه شهرها عمدتاً به نسل‌های آینده تعلق دارند و برای آنها ساخته میشوند و در همین راستا است که طراحان به عنوان کارشناس آینده‌گرا، ضمن تشریح سیما و حیات کنونی شهر، با توجه به کلیه داده‌ها و فناوریهای حاکم بر شهر، آینده آن را نیز ترسیم می‌کنند. عوامل فیزیکی، اقتصادی - اجتماعی موثر بر شهرها لحاظ میگردد و بر همین مبنی با نگرش آینده‌گرایی می‌توان چشم‌انداز آینده شهر را ترسیم نمود.

شهرهای آینده شامل آسمان‌خراش‌ها، شبکه‌های حمل و نقل بسیار پیچیده و درهم‌تنیده، ارتباطات افقی و عمودی غیر هم‌سطح، وسایل پرنده‌های که همه جا هستند و حضور رباتها در همه جا و شبکه‌های پیچیده از ارتباطات الکترونیک که بر همه چیز نظارت دارند. معماران و طراحان شهری دنیایی به سامان شده‌ای را ترسیم می‌کنند که بسیاری از دغدغه‌های کنونی انسان‌ها همچون ترافیک و محیط زیست را پاسخ داده است. در شهرهای آینده توجه به پایداری زیست‌محیطی امری ضروری است. شهرهای پایدار "شهرهایی هستند، که مردم میخواهند در آینده زندگی کنند(کته، ۲۰۱۱) شهرستانها ارائه دهنده یک محیط اجتماعی متنوع هستند که در آن فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی با هم همپوشانی دارند، جایی که جوامع در اطراف محله‌های متمرکز شده اند. شهرهای آینده به ارتقای سلامت شهروندان ادامه خواهند داد. آگاهی‌فزاینده‌های توسعه‌های زیربنایی بر روی اکوسیستم که در نهایت رفاه شهروندان را به خطر می‌اندازد، نیاز به توسعه بخش‌های مختلف شهرهای آینده برای ارزیابی و کاهش آنها خواهد داشت. ترکیب روشها و تکنیکهای جدید به رشد و گسترش شهرها پاسخ می‌دهد. آینده‌شهرها باید از مدل جدیدی از شهرنشینی باشد که توسط انرژی‌های تجدیدپذیر تعریف شده باشد. شهر باید فراتر از پایداری با پیشرفت واقعی احیا شود. نه تنها صرفه‌جویی در منابع و کم‌کردن کربن، بلکه در راستای ارتقای مثبت بجای تضعیف اکوسیستم باشد(راماچاندران، ۱۱ ۲۰۱۳).

شهرهایی که انرژی خود را از خورشید و یا سایر انرژی‌های تجدیدپذیر میگیرند. در این شهرها صفحه‌های خورشیدی همه جا هستند؛ آب این شهرها از محیط پیرامونی به دست می‌آید و به همان محیط پس داده می‌شود. رشد افقی شهرها بعد از جنگ جهانی دوم تا دهه‌های اخیر سبب مشکلات زیست‌محیطی و ترافیکی زیادی شده است، این امر باعث بوجود آمدن ایده‌هایی در مورد شکل و فرم شهرهای آینده شد. شهری بدون کربن و سوخت فسیلی پیشنهاد گردید، که تمامی انرژی خود را از بام ساختمانها، پنجره‌ها، سایبانها و هر جایی که امکان نورگیری باشد، به دست می‌آورد، علاوه بر آن، برای انرژی صنایع و فعالیت‌های بسیار پیشرفته اش، نیروگاه خورشیدی مناسبی در بیرون از شهر در نظر گرفته شد. تمامی ساختار شهر بر ارتباطات الکترونیک بی‌سیم استوار است. تمامی تأسیسات آن به طور کاملاً هوشمند طراحی شدند. به طوری که کوچک‌ترین نقص در شبکه تأسیساتی، با حسگرهایی به اطلاع مسئولان شهر و

شهرهای بزرگ است و هرچه قدر که از شهرهای بزرگ تر دور می شویم بحث مربوط به آینده، بیشتر به عناصر سنتی تا عناصر جدید ارتباط پیدا می کند.

ریچارد فلوریدا در جهت پاسخگویی به این سوال است که چرا بعضی از نقاط، رشد و رفاه بالایی دارند، در حالی که دیگران با تلاشی که می کنند چنین رفاهی را ندارند. ظهور طبقه آینده در شهر را مورد بررسی قرار می دهد. فرضیه فلوریدا این است که موفقیت اقتصادی یک شهر بر استراتژی های توسعه اقتصادی سنتی (مثل استخدام صنعتی، توسعه صادرات، یا توسعه نیروی کار) استوار نیست؛ بلکه بیشتر در گرو جذب استعداد آینده است (دناگان و لو، ۱۵ ۲۰۰۸) از نظر او در اقتصاد جدید، آینده ییت انسانی یک سرمایه بسیار ارزشمند است و همواره گروهی از افراد آینده، شکل، جهت و جغرافیای توسعه اقتصادی جدید، را تعیین می کنند. فلوریدا این گروه را طبقه آینده می خواند. از این رو عقیده دارد که سیاست شهرها باید مبتنی بر جذب نوع ویژه ای از افراد تحت عنوان طبقه آینده که مورد نیاز صنایع آینده جدید است، باشد. فلوریدا بین آن چه که هسته آینده برتر این طبقه می داند (شامل استادان دانشگاه، شاعران، رمان نویس، هنرمندان، طراحان، معماران و اندیشمندان) و گروه کمتر شناخته شده که آنها را متخصصان آینده می داند (شامل طیف گسترده متخصصینی که در صنایع دانش بنیان فعالیت میکنند) تفاوت قائل می شود. فلوریدا مکانهایی مثل آستین، مینیاپولیس و سانفرانسیسکو را جزو مکانهای موفق در جذب طبقه آینده دانسته است. از نظر وی وجود فرهنگ باز و متساهل عاملی در جذب این طبقه می باشد. از نگاه فلوریدا شهرهایی که توانسته اند سطح رضایت بخشی از زندگی، تفریح، نیازهای فرهنگی و اشتغال را برای طبقه آینده فراهم سازند، شهرهای موفق در جذب سرمایه آینده هستند.

رحیمی و همکاران (۱۳۹۵) به این نتیجه رسیده اند که در راستای شکل گیری شهرهای آینده و دستیابی به توسعه پایدار، سه عامل ارکان (شامل: مردم، فضا، پیوندها، ارتباطات و ...) زیرساخت ها (شامل: بسترهای دانش، صنعت و ...) و شاخصها (شامل: انعطاف پذیری، ابتکار، خطرپذیری و رهبری) اهمیت اساسی دارند. مشکینی و همکاران (۱۳۹۵) نظریه شهر آینده را الگویی نوین برای توسعه دانش بنیان در حوزه مدیریت شهری معرفی کرده و به تشریح جایگاه جهانی شدن در اقتصاد فرهنگی و آینده پرداخته اند. آنها مفهوم و ویژگیها، نگرشها، ارکان و اصول نظریه طبقه آینده فلوریدا و «شهر آینده» را تشریح و ویژگیها و شاخصهای

مالکان خانه ها و کارگاهها رسانده میشود و در کمترین زمان رفع اشکال خواهد شد. شبکه ای از وسایل حمل و نقل خصوصی ارتباطات شهر را برعهده دارند که با رایانه و بدون راننده، ساکنان را به هر نقطه ای میرسانند. درون خانه ها با رباتها اداره می شوند. همه وسایل خانگی توانایی مهار از راه دور را دارند. همه اینها مانع از آن نیست که پیاده روی، دوچرخه سواری، تفریح و زندگی آرام شهری وجود نداشته باشد. در این شهر سبزیگی همه جا به چشم می خورد. فضاهای سبز با روشهای خودکار و رایانه ای اداره و آبیاری می شوند. زباله ها از مبدأ جداسازی و فشرده می شوند و با زمان بندی هوشمند جمع آوری و به محل بازیافت برده می شوند. فعالیتهای اقتصادی این شهر، در برگیرنده کشاورزی ارگانیک و علمی است.

یک استید و براون (۲۰۰۶) معتقدند که ترکیبی از سرمایه انسانی، معیار بهتری نسبت به امکانات شهری در پیش بینی رشد اقتصادی است در این زمینه، نیاز اکثر شرکتهای موجود در کلانشهرها به انواع مختلف سرمایه های انسانی اثباتی بر این مدعا است (کنگ، ۱۳ ۲۰۱۱). رحیمی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش شهرهای آینده به این نتیجه رسیدند که جهت شکل گیری شهر آینده و رسیدن به توسعه پایدار سه عامل ارکان مردم، فضا، پیوندها و ارتباطات و غیره، بسترهای دانش، صنعت و غیره انعطاف پذیری، ابتکار، خطرپذیری و رهبری اهمیت اساسی دارند. قرخلو و حسینی (۱۳۸۶) در پژوهشی تحت عنوان شهرهای آینده و چشم اندازهای فرهنگی پایدار، معتقد است در درون مدل شهر آینده، آینده ییت، فضاهای شهری و فرهنگ نقش بارزی را ایفا می کنند. هان (۲۰۱۰) در تحقیقی با عنوان «شهر آینده، یک چالش جدید از برنامه ریزی استراتژیک شهری، معتقدند که شهر آینده به عنوان یک چارچوب جدیدی از برنامه ریزی، پاسخی برای سایر برنامه ریزی های پیشنهادی و کاربردی مانند برنامه ریزی برای پایداری شهری است که بر روی شاخصهایی چون نیروی انسانی، مهارت، استعداد، آرمانگرایی تأکید می کند. مستورد (۱۴۰۱) بر این باور است که زیرساختهای شهر آینده متأثر از شبکه های از تولیدکنندگان منطقه ای، بازار نیروی کار محلی یعنی کارگران دانش و کارگران آینده که در یک منطقه استقرار دارند و می توانند در شکل گیری توسعه آینده ییت در شهر و منطقه اثر گذار باشند، و رقابت و همکاری بین مجموعه ای از شهرها که بتوانند عنصر آینده ییت را به منطقه و شهر تزریق کنند، خواهد بود. مباحث طرح در این زمینه بیشتر مربوط به مناطق کلانشهری و

«شهر آینده» و چشم انداز آن را توصیف کرده اند. فلوریدا (۲۰۰۲) موفقیت اقتصادی شهر را در گرو جذب استعداد آینده میداند. از نظر وی در اقتصاد جدید، آینده‌یت انسانی یک سرمایه بسیار ارزشمند است و همواره گروهی از افراد آینده، شکل، جهت و جغرافیای توسعه اقتصادی جدید را تعیین می‌کنند. وانولو (۲۰۰۸) در پژوهشی تحت عنوان «تصویر شهر آینده: برخی از بازتابهای مربوط به برند شهری در تورینو»، نمونه‌ای از یک شهر صنعتی را در ایتالیا معرفی می‌کند و با بررسی یک نمونه از موارد تبلیغاتی و سیاستی تلاش می‌کند تا مشخص کند که کدام برند تورینو، نماینده ایده‌های آینده‌یت است. پرات (۲۰۰۸) با تمرکز بر مبانی مفهومی و نظری فلوریدا، رابطه بین آینده‌یت، فرهنگ و صنایع آینده را بررسی میکند. نتایج تحقیق مذکور، حاکی از آن است که سیاستگذاران اگر توجه به فرهنگ داشته باشند، نتایج موفقیت آمیزی به دست می‌آورند. دفنر و والکپولو (۲۰۱۴) معتقدند که «شهر آینده» به عنوان یک چارچوب جدیدی از برنامه ریزی، پاسخی برای سایر برنامه ریزیهای پیشنهادی و کاربردی برای پایداری شهری است که بر روی شاخصهایی چون: نیروی انسانی، مهارت، استعداد و آرمان‌گرایی تأکید می‌کند.

متقی زاده (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان تدوین برنامه استراتژیک مدیریت شهری با رویکرد شهر آینده با روش سوات، نشان داد که مؤثرترین استراتژی‌های جهت رسیدن به شهری آینده مربوط به طراحی فضا‌های عمومی و مطلوب شهری با توجه به خواست و نظر شهروندان، توسعه امکانات، زیرساخت‌ها و جاذبه‌های گردشگری در جهت جذب گردشگر از کلان‌شهرهای اطراف با حمایت و ایجاد بسترهای لازم برای جذب سرمایه‌گذار، توسعه مراکز تفریحی، سیاحتی و ورزشی در جهت غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان و بهبود سیما و منظر شهری با استفاده از الگوهای ایرانی اسلامی می‌باشد.

دانیلا و همکارانش (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان «توزیع منطقه‌ای قطبهای آینده در رومانی» در پی نشان دادن اهمیت صنایع آینده برای اقتصاد ملی، منطقه‌ای و محلی با توجه به سهم هریک از آنها در تولید ناخالص داخلی، ایجاد زمینه‌های اشتغال و نگهداری از مشاغل می‌باشد. این پژوهش همچنین بر ارتباط میان اهمیت محلی‌سازی و نوع واکنش به بحرانهای اقتصادی تأکید می‌کند. شناسایی قطبهای آینده در رومانی هدف عمده اسناد حمایتی متعدد برای استراتژی ملی توسعه منطقه‌ای در افق زمانی ۲۰۱۴-۲۰۲۰ می‌باشد. ضرابی

و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به عنوان «بررسی میزان تحقق پذیری شهر آینده به مقایسه تطبیقی بین شاخصهای توسعه پایدار شهری و شهر آینده در شهرهای استان یزد» پرداخته است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که شهر یزد با توجه به میزان بالای سرمایه‌های انسانی موجود، تعداد بالای متخصص، میزان بالای مراکز رشد و فناوری قابلیت بالقوهای در استفاده از انرژیهای نو (خورشیدی، بادی) و حرکت به سوی تحقق شهر آینده را دارد.

پیشنهادات

- یکپارچگی بین استراتژی‌های کلان شهر در دولت، شهرداری‌ها و سازمان‌های مرتبط،
- سیاست‌گذاری در جهت گسترش امکانات شهری در سطح شهر،
- اعمال مدیریت جامع شهری برای جلوگیری از سلیقه‌ای عمل کردن و استفاده مناسب از منابع مالی تعیین شده،
- تدوین ضوابط قانونی اجرایی برای شهر در سطح ملی،
- افزایش خدمات (مثل هوشمندسازی جابجایی به جای توسعه فیزیکی و عمرانی سیستم‌های حمل و نقل، مدیریت تقاضا در جابجایی‌های شهری با استفاده از ایجاد و تقویت زیرساخت‌های هوشمند
- توجه خاص به کاهش آلودگی‌ها و اکوسیستم اطراف در جابجایی،
- ارائه راه‌حل‌ها و سبک جدید زندگی هوشمند در سطح جامعه و شهروندان برای استفاده از مزایای آن،
- توجه به مزیت رقابتی در جهت تدوین استراتژی و برنامه ریزی،
- توسعه روزافزون زیرساخت‌های الکترونیکی در جهت افزایش مطلوبیت شرایط موجود.
- ایجاد وفاق ملی برای وحدت رویه در پیاده‌سازی و تشریح مزایای شهر جهت مشارکت سرمایه‌گذاران به عنوان پروژه‌هایی مقرون به صرفه اقتصادی و نیز جهت شهروندان به عنوان ذینفعان نهایی شهر مدرن و جابجایی هوشمند،
- توسعه جابجایی شهری در راستای نیاز شهروندان و کسب وکارها به این سیستم به کمک سیستم‌های جابجایی شهری، خصوصاً حمل و نقل ریلی،
- تدوین برنامه‌های جامع بلندمدت برای شهر، شامل افزایش خدمات اتوبوسرانی و تاکسیرانی و ترغیب به استفاده از دوچرخه و پیاده‌روی و نیز حمل و نقل عمومی (سامانه ریلی و سامانه اتوبوس تندرو)

منابع و ماخذ

- Abrams and E.A. Wrigley, Eds.) Cambridge Univ. press, 1976.
- Lei, Y., Wang, J. a., Yue, Y., Zhou, H., & Yin, W. (2013). Rethinking the relationships of vulnerability, resilience, and adaptation from a disaster risk perspective. *Natural Hazards*, 70 (1), 609-627. doi: 10. 1007/s12069- 013- 0831- 7.
- Mc Gill, R. (1994). *Integrated Urban planning and governance: Is there a Barcelona model*. *International Planning Studies*, 11(1), 35-42.
- Rotmans, J., & Van Asslt, M. (2000). *Policies and innovations in developing countries*. Westport: Greenwood Praeger Press
- Stead, D. (2015): *What does the quality of governance imply for urban prosperity?*. *Habitat International*, 45, 64-69.
- Wong, C. (2015): *A framework for 'City Prosperity Index': Linking indicators, analysis and policy*. *Habitat International*, 45, 3-9.
- Yigitcanlar, T., Dur, F., & Dizdaroglu, D. (2015): *Towards prosperous sustainable cities: A multiscale urban sustainability assessment approach*. *Habitat International*, 45, 36-46.
- Ying, Y ., Shou, Y., & Wu, X. (2005). *Empirical Analysis of Urban Management and Public Services in Chinese Cities*. *International Conference on Services Systems and Services Management , China*.
- احدنژاد، محسن؛ حاضری، صفیه؛ مشکینی، ابوالفضل و پیری، عیسی. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر شکوفایی شهری با رویکرد آینده‌نگاری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز)، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال ۹، شماره پایانی ۳۲.
- بابایی، مهناز و ابراهیمی، سعید. (۱۳۹۵). مطالعه و بررسی مؤلفه‌های مدیریت یکپارچه در شهر اصفهان، فصلنامه اقتصاد شهری، سال اول، شماره اول، صص. 17 - 36
- پرهیزکار، اکبر و فیروزبخت، علی. (۱۳۹۰). چشم انداز مدیریت شهری در ایران با تأکید بر توسعه پایدار شهری، فصلنامه سرزمین، مقاله ۴، دوره ۸، شماره ۴ (پیاپی ۳۲)، زمستان ۱۳۹۰، صفحه ۴۳-۶۷
- خاکپور، براتعلی و ارفعی، جواد. (۱۳۹۲). آینده شهری و شهرهای آینده، اولین همایش ملی آینده پژوهی علوی، سیدعلی؛ توکلی، مصطفی و گروسی، علیرضا. (۱۳۹۴). چشم اندازسازی آینده شهر با رویکرد راهبرد توسعه شهری (CDS) نمونه موردی: شهر قم، دوفصلنامه معماری و شهرسازی پایدار، دوره: ۳، شماره: ۲
- عیسی پور، رمضان؛ حمید پور، حسین و علی اکبری، صدیقه. (۱۳۹۵). شهر دانش بنیان: استراتژی توسعه آینده شهر زنجان به عنوان یک شهر پایدار و خلاق، فصل نامه آمایش محیط، شماره ۳۵
- کازمیان، غلامرضا. (۱۳۹۲). مدیریت. شهری، جلد سوم: بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه. تهران: انتشارات تیس
- موجشی، س، ربانی، طاها (۱۳۹۱) تحلیل بر جایگاه آینده پژوهی در برنامه ریزی راهبردی توسعه شهری ایران، اولین همایش ملی مدیریت شهری در افق چشم انداز ۱۴
- نامجویان، فرخ؛ رضویان، محمد تقی و سرور، رحیم. (۱۳۹۶). تاب آوری شهری چارچوبی الزام آور برای مدیریت آینده شهرها، مقاله ۵، دوره ۱۴، شماره ۵۵، پاییز ۱۳۹۶، صفحه ۸۱-۹۵
- Evans, G., Foord, J., Gertler, M., Tesolin, L. & Weinstock, S. 2006. *Strategies for creative spaces and cities: lessons learned*, London & Toronto, Cities institute, London Metropolitan University & Munk centre for international studies, University of Toronto. pp:60-65
- Lees, A. etal, Eds. *The Urbanization and Economic Development in Germany 1815-1914* , In : *Town in Societies: Essays in economic history and historical society* (P.

یادداشت‌ها

¹ Yigitcanlar

² Ramachandran

³ Ying et al

⁴ Yigitcanlar et al

⁵ Saaty

^۶ حبیبی، آر.ش. ایزدیار، صدیقه، سرافرازی، اعظم. (۱۳۹۳)،

تصمیم‌گیری چندمعیاره فازی، انتشارات کتبه گیل

^۷ خورشید، صدیقه، ذبیحی، رضا. (۱۳۸۹). یک مدل کمی ارزیابی

ارزش ویژه نام و نشان تجاری محصولات با استفاده از تکنیک‌های

تحلیل شبکه فازی - تحلیل پوششی داده‌ها بر مبنای کارت

امتیازی متوازن، نشریه بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت

تولید، شماره ۱، جلد ۲۱

⁸ Lee Amy H.I; Wen-Chin Chen, Ching-Jan, Chang

(2008), A fuzzy AHP and BSC approach for

evaluating performance of IT department in the

manufacturing industry in Taiwan, Expert

Systems with Applications 34 , pp. 96-107

⁹ Bojadziev, George; Bojadziev, Maria. (2007),

Fuzzy Logic for Business, Finance, and

Management, Advances in British Columbia

Institute of Technology, Canada, 2nd Edition

¹⁰ Partitioned matrix

¹¹ Ramachandran

¹² Beckstead and Brown

¹³ Kong

¹⁴ Musturd

¹⁵ Donegan and Lowe

Fuzzy Analysis of Success Factors of Urban Management, Indicators of Future Cities

Suleiman Faizi

Specialized PhD student, Department of Management, Emirates Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates. olaiman_feyzy@yahoo.com

Afsaneh Zamanimoghadam

Associate Professor, Department of Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran. afz810@gmail.com (Corresponding Author)

Reza Radfar

Professor, Department of Industrial Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran. radfar@gmail.com

S. Abdullah Amin Mousavi

Assistant Professor, Department of Industrial Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. dr.aminmousavi@gmail.com

Abstract

The main goal of this research is the fuzzy analysis of urban management success factors of future city indicators. In terms of purpose, the present research is applied research and in terms of method, it is a descriptive-survey research method. Data collection tools included questionnaires and questionnaires. The statistical population of this research are experts in the field of urban management. Purposive sampling method was used to select sample people. Superdesign software was used for data analysis. In the first step, by reviewing the subject literature and research, a large number of indicators of the subject literature have been examined. Following the urban management model, the indicators of future cities were ranked using fuzzy network analysis. In the current research, the factors are placed in six levels. In such a way that laws and regulations were placed at the last level and tourism at the first level. In the continuation of the research, it is taken from the perspective of the future. Examining the results obtained from the above table, rights and laws and social learning and education were reported as the most influential factors with a score of 22. Also, tourism with a total of 17 factors was placed in the first priority of acceptability. The degree of usefulness of the matrix is 100%, which indicates the high validity of the questionnaire and its related answers. Special vector machine of the obtained software: the environment with a weight of 0.358 is the highest priority. The urban body with a normal weight of 0.267 is in the second priority. Transportation with a normal weight of 0.241 is in the third priority. Economy with a normal weight of 0.134 is one of the lowest priorities.

Key words: urban management, indicators of future cities, fuzzy analysis